

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: اخلاق (۲)		رشته: علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع امتحان: ۹ صبح
دانش آموزان و داوطلبان آزاد سال سوم متوسطه سالی واحدی		تاریخ امتحان: ۸۹/۶/۲	
نوبت شهریور ۸۹		مرکز سنجش آموزش و پرورش	
ردیف	راهنمای تصحیح	بارم	
سؤالات کوتاه پاسخ			
۱	روایت «الف» به بعد عملی (۰/۲۵) و روایت «ب» بعد درونی یا روانی (۰/۲۵) غیبت اشاره دارد.	۰/۵	
۲	موارد جواز دروغ عبارتند از: وجود ضرورت، اصلاح بین مسلمانان، وعده دادن (ذکر دو مورد کافی است و هر مورد ۰/۲۵)	۰/۵	
۳	دشمنی و کینه جوئی - حسد - تکبر - حب مقام یا مال (هر مورد ۰/۲۵)	۱	
۴	مبتلا شدن به آنچه استهزاء کرده است.	۰/۵	
۵	حقیقت استهزاء از دو جزء تشکیل شده است: ۱- تقلید از دیگران ۲- قصد خندانند آنها (هر مورد ۰/۲۵)	۰/۵	
۶	زیرا نوعی فتنه انگیزی است (۰/۲۵) و گاه مفسده راست گفتن از دروغ بیشتر است. (۰/۲۵)	۰/۵	
۷	اشتغال مستمر و مداوم زبان به ذکر خداوند متعال.	۰/۵	
۸	پیامدهای دنیایی: گسستن پیوند دوستی و برادری، محروم شدن از رحمت الهی، رسوایی سخن چین، سلب اعتماد و دور شدن مردم پیامدهای آخرتی: عذاب قبر، مسخ در محشر، محروم شدن از بهشت، عذاب آخرت (برای هریک دو مورد کافی است و هر مورد ۰/۲۵)	۱	
۹	او را تصدیق نکند، او را باز دارد، از او ابراز تنفر کند، تجسس نکند (ذکر دو مورد کافی است. هر مورد ۰/۲۵)	۰/۵	
۱۰	۱- توریه: توریه سخن دو پهلو گفتن است کلامی که از آن دو معنا فهمیده می شود یکی معنای ظاهر و آشکار که شنونده به سرعت به آن منتقل می شود. (۰/۵) و دیگری معنای نهانی و ناپیدا که مقصود اصلی گوینده است و ذهن شنونده به آن منتقل نمی شود. (۰/۵) ۲- متجاهر به فسق: کسی که آشکارا گناه می کند و از ارتکاب گناه پیش چشم مردم باکی ندارد. (۰/۵) ۳- بهتان: بهتان نسبت دادن رفتار یا گفتار یا حالتی زشت و ناپسند به کسی است که از آن زشتی پاک و منزه است. (۱) ۴- سعایت: هرگاه سخن چینی نزد کسی انجام شود که از او بیم زبان و آزار است سعایت نامیده می شود. (۰/۵)	۳	
پاسخ سؤالات زیر را به صورت تشریحی بنویسید. (سؤالات تشریحی)			
۱۱	نکته اخلاقی این است که وقتی انسان از برادر خود غیبت می کند نفسش سرکش می شود و دیگری را کوچک می شمرد (۰/۵) و درخواست گذشت، خود نوعی تحقیر نفس است و عذر خواهی به نوعی جلوی شرارت های نفس را می گیرد یا آن را سرکوب می کند. (۰/۵)	۱	
۱۲	باید بکوشد مسیر سخن را عوض کند (۰/۵) و اگر بازهم نتوانست جلوی این گناه را بگیرد باید مجلس غیبت را ترک کند (۰/۵) اما اگر این هم ممکن نبود باید دردل، ناخشنود و از این کار ناراضی باشد. (۰/۵)	۱/۵	
۱۳	یکی از راه های شناخت بزرگ بودن گناه مقایسه آن با گناهان بزرگ دیگر است مانند غیبت که در آیه شریفه با خوردن مردار مقایسه شده است (۰/۷۵) و راه دیگر برای شناخت بیم و وعید الهی به عذاب دردناک است. همان طور که در روایات برای غیبت کننده وعده عذاب داده شده است. (۰/۷۵)	۱/۵	
۱۴	دروغ در نیت داخل کردن هر چیزی غیر از خدا در نیت عبادت است (۰/۵) ولی در گناه در تصمیم انسان تصمیم می گیرد کاری را برای تقرب به پروردگار انجام دهد اما در همین تصمیم به دلیل وجود خلی، سستی می کند و از این رو صادق نیست. (۰/۵)	۱	
۱۵	آن جا که بر شوخی بودن گفتار نشانه و قرینه ای وجود دارد در این حالات دروغ به شوخی از دید فقیهان بدون اشکال است اما اگر مقصود انسان از خبر دادن شوخی باشد و لی شنوندگان هیچ نشانی بر شوخی بودن در گوینده نیابند در این حال گفتارش از نظر فقهی اشکال دارد.	۱	
۱۶	زیرا چنان چه خبر او با واقعیت مطابقت کند مشکلی پیش نمی آید (۰/۵) ولی اگر با واقعیت مطابقت نکند مرتکب عمل حرام شده و مستحق مجازات است. (۰/۵) بنابراین عقل انسان چنان چه یکی از دو احتمال خبر دادن را حرام بداند به حکم لزوم دفع ضرر محتمل آن را جایز نمی شمارد. (۰/۵)	۱/۵	
۱۷	بهتان بذ دشمنی را در جامعه بشری پاشیده دوستی ها را به دشمنی تبدیل می کند. (۰/۵) و حس اعتمادی را که محور تشکیل دهنده واحدهای کوچک و بزرگ اجتماعی است از بین می برد و مایه متلاشی شدن آن ها می شود. (۰/۵)	۱	
۱۸	هرگاه انسان با دانشمندی مراء کند، وی پی می برد که آن فرد در جست و جوی علم نیست و دانش خویش را عرضه نمی کند. (۰/۵) و اگر با جاهل مراء کند، جاهل او را خوار و پست می سازد. (۰/۵)	۱	
۱۹	استهزاء از مصادیق روشن ستم و تجاوز است و زشتی آن در نزد عقل قطعی است (۰/۵) شرع نیز به حکم ملازمه احکام عقل و شرع ظلم و تعدی در حق دیگران را حرام می داند. (۰/۵)	۱	
۲۰	اظهار شادی و سرور در برابر بلایی که بر ستمگران و کفر پیشگان وارد می شود بی ایراد است. (۰/۲۵) به شرط آن که این خشنودی فقط برای شکست باطل و پیروزی حق باشد و ارتباطی به مسائل شخصی و خصوصی نداشته باشد. (۰/۷۵)	۱	
۲۰	جمع نمرات		
موفق باشید			